

**REGIONAL
ANTI-CORRUPTION
INITIATIVE**

With funding from

 **Austrian
Development
Cooperation**

CPL SMJERNICE SA KONTROLNIM POPISIMA ZA SEKTOR VISOKOG OBRAZOVANJA

Izdavač: Regional Anti-corruption Initiative (RAI)
Fra Anđela Zvizdovića 1, B/14, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Tel. +387 33 296 327, Fax +387 33 296 329, E-mail: info@rai-see.org
Website: www.rai-see.org

Autor: Prospector DOO
Jovan Nicić
Nemanja Nenadić
Ana Arsenijević Momčilović
Igor Ćorluka

Za izdavača: Desislava Gotskova – šefica RAI Sekretarijata
Urednica: Aneta Arnaudovska – Viša savjetnica u RAI Sekretarijatu
Prevod: Tamara Ivanković

*Stavovi izraženi u ovom dokumentu isključivo su stavovi autora i ne reflektuju stavove bilo koje niže pomenute domaće ili međunarodne organizacije

Maj, 2022

1	Uvod	4
2	Smjernice za CPL u sektoru visokog obrazovanja	6
	2.1. Svrha Smjernica - zašto je važno procijeniti rizike od korupcije u propisima za sektoru visokog obrazovanja i na koji način korištenje kontrolnih popisa može smanjiti te rizike?.....	6
	2.2. Definiranje termina: korupcija, regulatorni faktori rizika od korupcije i procjena rizika od korupcije u zakonodavstvu	7
	2.3. Međunarodni standardi i prakse	8
	2.4. Korupcija zakonodavnog procesa / procesa donošenja odluka	10
	2.5. Zakonodavni okviri u sektoru visokog obrazovanja u ciljanim jurisdikcijama - opći nalazi	11
	2.6. Na koji način primijeniti kontrolne popise na nivou nacionalnih jurisdikcija? Nacionalne vlasti i perspektiva organizacija civilnog društva	13
3	Kontrolni popisi	15

CPL Smjernice sa Kontrolnim Popisima za Sektor Visokog Obrazovanja

1. Uvod

Regionalna antikorupcijska inicijativa (RAI), u partnerstvu sa Uredom Ujedinjenih nacija za droge i kriminal (UNODC), implementira trogodišnji projekat pod nazivom Jugoistočna Europa zajedno protiv korupcije (SEE-TAC).¹ Između ostalog, projektne aktivnosti uključuju izradu sektorskih mjernica za procjenu rizika od korupcije u zakonodavstvu (eng. *Corruption proofing of Legislation - CPL*), sa kontrolnim popisima, te pratećim ciljanim edukativnim aktivnostima za dubinsku izgradnju kapaciteta u dva sektora često podložna korupciji u svim ciljanim jurisdikcijama.² Za potrebe pripreme projektnih aktivnosti usmjerenih na mapiranje, na nacionalnom i regionalnom nivou, sektora koji će biti predmet intervencija, RAI Sekretarijat i ekspertski tim za CPL poduzeli su sljedeće korake:

- **Obuhvatno istraživanje** - prvi metod koji je implementiran bilo je istraživanje dokumenata zasnovano na pregledu najvažnijih nacionalnih antikorupcijskih dokumenata (strategija, akcionih planova, politika, istraživanja relevantnih međunarodnih organizacija koje su prisutne u zemlji i organizacija civilnog društva uključenih u borbu protiv korupcije). Regionalni kontekst je istražen kroz pregled nalaza i preporuka relevantnih izvještaja o borbi protiv korupcije i mehanizmima za monitoring integriteta (Europska komisija, GRECO, UNCAC ciklusi pregleda), kao i rezultat regionalnih i međunarodnih anketa o percepciji korupcije (Balkanski barometar, TI Indeks percepcije korupcije, TI Globalni barometar, itd.). Drugi primijenjeni metod bio je upitnik sa pitanjima o zonama podložnim korupciji u ciljanim jurisdikcijama, kako bi se utvrdila perspektiva korisnika i povratne informacije neophodne za mapiranje sektora od zajedničkog interesa koji su plodno tlo za korupciju.
- **Određivanje glavnih kriterija za mapiranje istih sektora**, iz perspektive daljih projektnih aktivnosti u oblasti procjene rizika od korupcije (CRA) i CPL, u ciljanim jurisdikcijama.
- **Organiziranje bilateralnih sastanaka i konsultacija sa predstavnicima relevantnih javnih institucija iz ciljanih jurisdikcija**. Glavni cilj ovih sastanaka je bio predstavljanja projekta RAI-a te identificiranje sektora koji će biti predmet intervencija u oblasti CRA i CPL u pojedinačnim jurisdikcijama.

Nakon ovih koraka, na regionalnom sastanku održanom u julu 2021.g., predstavnici svih ciljanih jurisdikcija i drugih jurisdikcija ciljanim od strane projekta SEE-TAC složili su se da je

---

¹ Više detalja dostupno na <https://rai-see.org/what-we-do/see-tac/>

² Albanija, Bosna i Hercegovina, Kosovo* (*Ovaj naziv ne dovodi u pitanje pozicije po pitanju statusa, i u skladu je sa Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN-a 1244/1999 i mišljenjem Međunarodnog suda (eng. ICJ) o proglašenju nezavisnosti Kosova), Crna Gora i Sjeverna Makedonija. Ove jurisdikcije su odabrane na osnovu prethodne faze projekta, te izraženog interesovanja korisnika i predstavnika zemalja članica Upravnog odbora RAI-a

jedan od sektora od zajedničkog interesa izložen korupciji sektor visokog obrazovanja i da taj sektor treba biti predmet konkretnih CPL smjernica sa kontrolnim popisima.³

Metodologije istraživanja i struktura Smjernica

Primarni metod istraživanja za ovu aktivnost bila je analiza zakonodavnog i institucionalnog okvira za sektoru visokog obrazovanja u pet ciljanih jurisdikcija, uključujući dostupne podatke u vezi sa principom ravnopravnosti spolova (npr. dostupni zakoni za oblast sektora sektoru visokog obrazovanja, relevantni međunarodni i nacionalni izvještaji/analize korupcije i rizika od korupcije u propisima za sektora visokog obrazovanja u ciljanim jurisdikcijama, te ključni antikorupcijski dokumenti i politike za sektoru visokog obrazovanja u ciljanim jurisdikcijama).

Također, s ciljem prikupljanja dodatnih relevantnih informacija u vezi sa regulatornim faktorima rizika od korupcije i implementaciji CPL-a u ciljanim jurisdikcijama, pripremljen je upitnik za relevantne nacionalne institucije i tijela, nadležne institucije u sektoru visokog obrazovanja i relevantne organizacije civilnog društva. Devet predstavnika dionika iz ciljanih jurisdikcija odgovorilo je na upitnik. Njihovi odgovori i stavovi predstavljali su vrijedan osnov za izradu ovog dokumenta i inkorporirani su u tekst.

Glavni cilj Smjernica je pomoći nacionalnim jurisdikcijama u identificiranju i smanjivanju regulatornih faktora rizika od korupcije u zakonodavstvu za sektor visokog obrazovanja.

Dokument sadrži dvije glavne komponente: a) Smjernice za CPL u sektoru visokog obrazovanja, i b) Kontrolne popise za regulatorne faktore rizika od korupcije u zakonodavstvu za visoko obrazovanje. U prvom dijelu, dokument se bavi svrhom Smjernica; kroz definiranje najvažnijih termina; međunarodnih standarda u oblasti CPL i prakse u oblasti CPL za sektor visokog obrazovanja; korupcije zakonodavnog procesa i procesa donošenja odluka, te zakonodavnih okvira ovog sektora u ciljanim jurisdikcijama. Drugi dio predstavlja detaljan pregled identificiranih regulatornih faktora rizika od korupcije u zakonodavstvu za sektor visokog obrazovanja u ciljanim jurisdikcijama, podijeljen u pet kategorija.

---

³ <https://rai-see.org/rai-secretariat-organized-regional-meeting-on-mapping-sectors-prone-to-corruption/>

2. Smjernice za CPL u sektoru visokog obrazovanja

2.1. Svrha Smjernica - zašto je važno procijeniti rizike od korupcije u propisima za sektoru visokog obrazovanja i na koji način korištenje kontrolnih popisa može smanjiti te rizike?

Među drugim faktorima, primjena nesavršenog zakonodavstva može povećati prostor za slučajeve korupcije u praksi. Dok uspostavljaju javne funkcije, definiraju zvanične ovlasti, i dužnosti i odgovornosti, propisi mogu kreirati prilike za tumačenje njihovog namjeravanog značenja i generirati prilike za buduću korupciju.⁴ S tim na umu, procjena regulatornih faktora rizika od korupcije predstavlja važan alat koji ima za cilj zatvoriti ulazne tačke za potencijalne nepravilnosti u praksama zasnovanim na zakonodavstvu. Procjena regulatornih faktora rizika od korupcije je naročito važna za zakonodavstvo sektora koji su podložni korupciji.

Korupcija u sektoru visokog obrazovanja je rastući globalni problem uz ozbiljne implikacije po društvo.⁵ To ima značajne socijalne i ekonomske posljedice zbog ključne uloge koju univerziteti igraju u društvima. Naime, korupcija u sektoru visokog obrazovanja podcjenjuje integritet i kvalitet akademskih standarda i priznavanje diploma i certifikata, što u konačnici potkopava stručnu spremu studenata i prospekte za zaposlenje.⁶ To također može otvoriti vrata tzv. "odljevu mozgova", prisiljavajući mlade profesionalce iz oblasti obrazovanja da napuste instituciju ili zemlju kako bi poboljšali svoje radne uvjete i povećali prilike za profesionalni razvoj.⁷

U regionu JIE, gotovo sve ciljane jurisdikcije su identificirale visoko obrazovanje kao jedan od sektora podložnih korupciji. U svim ili većini ciljanih jurisdikcija u regionu jugoistočne Europe, bilo je moguće identificirati zajedničke oblasti/procese podložne korupciji za ovaj nivo obrazovanja (npr. akreditacija ustanova visokog obrazovanja i njihovih programa, osiguranje kvaliteta i kontrola rada ustanova visokog obrazovanja, te finansiranje srednjih škola i fakulteta).⁸

Poboljšanje zakona nije moglo samo spriječiti ili riješiti sve probleme vezane za korupciju u sektoru visokog obrazovanja. Međutim, ta činjenica i proglašena autonomija ustanova visokog obrazovanja ne mogu biti razlog neadekvatnog reguliranja pitanja koja mogu generirati prostor za buduće slučajeve korupcije. Na primjer, u slučaju da procedura za akreditaciju ustanova visokog obrazovanja i njihovih programa nije detaljna i zasnovana na jasnim i objektivnim kriterijima za odlučivanje, više prilika za buduću korupciju će postojati u ovom polju. Drugi primjer može biti situacija gdje ne postoje nikakva pravila po pitanju upravljanja sukobom interesa u procedurama zapošljavanja i promoviranja nastavnog osoblja/zaposlenika u ustanovama visokog obrazovanja.

---

⁴ <http://www.undp-aciac.org/publications/3-4March2020RegionalWorkshop/Corruption%20proofing%20of%20legislation%20-%20SESSION%205%20OCT.pdf>

⁵ <https://curbingcorruption.com/wp-content/uploads/2021/06/210618-Curbing-Corruption-in-Higher-Education.pdf>

⁶ <https://knowledgehub.transparency.org/guide/topic-guide-on-corruption-in-education/download>

⁷ *Ibid.*

⁸ <https://rai-see.org/rai-secretariat-organized-regional-meeting-on-mapping-sectors-prone-to-corruption/>

Slijedeći važnost procjene faktora rizika od korupcije u zakonodavstvu i osiguravanja odgovarajućeg pravnog okvira u sektorima podložnim korupciji, ovaj dokument ima za cilj dati pregled mogućih faktora rizika od korupcije specifičnih za visoko obrazovanje u relevantnim zakonima i predložiti preporuke za smanjenje/eliminiranje identificiranih faktora rizika od korupcije. Drugim riječima, ovaj dokument nudi pregled mogućih faktora rizika od korupcije u zakonodavstvu za sektoru visokog obrazovanja, grupiranih u kategorije, s preporukama za ublažavanje ovih faktora rizika. Smjernice su namijenjene svim dionicima koji iz različitih perspektiva sudjeluju u pripremi i donošenju relevantnog zakonodavstva za sektor visokog obrazovanja – nadležnim ministarstvima, regulatornim tijelima i ustanovama za visoko obrazovanje, antikorupcijskim institucijama, nacionalnim skupštinama i organizacijama civilnog društva. Kontrolni popisi se mogu primijeniti za utvrđivanje faktora rizika od korupcije u postojećim zakonima koji su relevantni za visoko obrazovanje, kao i za predlaganje ili provedbu mjera za smanjenje/eliminiranje tih faktora. Također, kontrolni popisi se mogu koristiti za izbjegavanje faktora rizika od korupcije tokom pripreme novih zakona relevantnih za sektor visokog obrazovanja.

2.2. Definiranje termina: korupcija, regulatorni faktori rizika od korupcije i procjena rizika od korupcije u zakonodavstvu

Za potrebe ovog dokumenta, **korupcija** se koristi u širem smislu i uključuje svaku zloupotrebu službenog, poslovnog ili društvenog položaja ili utjecaja koja je usmjerena na stjecanje lične koristi ili koristi za drugoga, sve oblike obuhvaćene Konvencijom Ujedinjenih naroda protiv korupcije: kaznena djela (mito), trgovina utjecajem, zloupotreba položaja, pronevjera, kršenje odredbi o sukobu interesa, favoriziranje, i **nepropisno finansiranje stranaka**.⁹

Korupcija u sektoru visokog obrazovanja javlja se u različitim oblicima, od podmićivanja prilikom zapošljavanja, i prijema, diplomiranja, stjecanja akademskih diploma, do nepotizma i pokroviteljstva kod stalnog zapošljavanja, političkih i korporativnih neprimjerenih utjecaja u istraživanjima, plagijarizma, te drugih vrsta uredničkih povreda dužnosti u znanstvenim časopisima. Korupcija u ovom sektoru postoji na sistemskom (prevara, neprimjereni utjecaj, nepravilnosti prilikom akreditacija, itd.) i pojedinačnom (akademsko nedolično ponašanje, plagiranje, varanje, itd.) nivou.¹⁰

Procjena rizika od korupcije u zakonodavstvu (CPL) predstavlja pregled oblika i sadržaja pravnih akata (u nacrtu ili usvojenih) u sektoru visokog obrazovanja kako bi se detektirali i minimizirali regulatorni faktori rizika od korupcije koje bi ovi akti mogli omogućiti tokom njihove implementacije. Također, CPL može poboljšati kvalitet same izrade zakonodavstva. Kao takva, ispravna provedba CPL-a smanjuje dvosmislenosti i pravne praznine koje bi mogle otvoriti prostor za diskreciono tumačenje, proizvoljnost u primjeni zakona relevantnih za sektor visokog obrazovanja i stvaranje prilika za buduću korupciju.

---

⁹ T. Hoppe, „*Anti-Corruption Assessment of Laws (‘Corruption Proofing’) Comparative Study and Methodology*“ (Antikorupcijska procjena zakona, komparativna studija i metodologija), https://raisee.org/php_sets/uploads/2015/06/Comparative_Study-Methodology_on_Anti-corruption_Assessment_of_Laws.pdf

¹⁰ <https://knowledgehub.transparency.org/assets/uploads/topic-guides/Topic-Guide-Corruption-in-Education.pdf>

Procjena rizika od korupcije u zakonodavstvu ne temelji se na stvarnim procesima i praksama u sektoru visokog obrazovanja, već na samom zakonodavstvu. U tom smislu, primjena ove vrste procjene dovodi samo do preporuka kako poboljšati pravila u određenom zakonu za sektoru visokog obrazovanja, dok nenormativni aspekti nisu prisutni. Međutim, CPL također mora uzeti u obzir izazove na koje će zakon naići u stvarnom životu, kao i prepreke pravilnoj provedbi pravila koje bi mogle postojati u radu sektora visokog obrazovanja i radu ustanova visokog obrazovanja i drugih nadležnih subjekata u sektoru.

Na kraju, CPL dodatno obogaćuje javnu debatu. Javne institucije nadležne za izradu zakona trebale bi se ranije obratiti građanima kako bi ih uključile u procese. Javne institucije nadležne za izradu nacrtu zakona za sektoru visokog obrazovanja trebale bi razmotriti preporuke antikorupcijskih institucija/ili organizacija civilnog društva koje se odnose na regulatorne faktore rizika od korupcije. Te institucije trebaju dati potpunu povratnu informaciju antikorupcijskim institucijama ili organizacijama civilnog društva o usklađenosti/neusklađenosti preporuka, zajedno sa obrazloženjem. Sve navedeno može se smatrati preduvjetom za transparentan i odgovoran proces donošenja zakona/odluka.¹¹

Regulatorni faktori rizika od korupcije su postojeće ili nedostajuće značajke u nacrtu ili donesenom zakonu koje mogu doprinijeti korupciji, bez obzira jesu li bile namjerne ili ne.¹² Na pratećim kontrolnim popisima, svi konkretni identificirani regulatorni faktori rizika od korupcije u zakonodavstvu za sektor visokog obrazovanja navedeni su i opisani u okviru sljedećih pet kategorija:

1. Faktori rizika od korupcije vezani za dvosmislenost;
2. Faktori rizika od korupcije vezani za transparentnost i pristup informacijama od javnog značaja;
3. Faktori rizika od korupcije vezani za nadležnosti, procedure, prava, dužnosti, i interese;
4. Faktori rizika od korupcije vezani za mehanizme nadzora;
5. Faktori rizika od korupcije vezani za odgovornost i sankcije;

2.3. Međunarodni standardi i prakse

Postojeće međunarodne konvencije ili standardi ne adresiraju direktno CPL. Član 5., stav 3. Konvencije Ujedinjenih nacija protiv korupcije poziva države članice da povremeno ocjenjuju relevantne pravne instrumente i administrativne mjere kako bi utvrdile njihovu primjerenost za sprečavanje i borbu protiv korupcije. Međutim, ova odredba se odnosi samo na specifične („relevantne“) antikorupcijske zakone koji „sprečavaju i bore se protiv korupcije“, ali ne i na ocjenu svih propisa u vezi s faktorima rizika od korupcije.¹³

---

¹¹ https://rai-see.org/php_sets/uploads/2015/06/Comparative_Study-Methodology_on_Anti-corruption_Assessment_of_Laws.pdf

¹² Za više detalja vidjeti, T. Hoppe, „*Anti-Corruption Assessment of Laws (‘Corruption Proofing’) Comparative Study and Methodology*“ (Antikorupcijska procjena zakona, komparativna studija i metodologija), https://rai-see.org/php_sets/uploads/2015/06/Comparative_Study-Methodology_on_Anti-corruption_Assessment_of_Laws.pdf

¹³ Dokument UNODC-a „*Legislative Guide for the Implementation of the United Nations Convention Against Corruption*“ (Zakonodavni vodič za implementaciju Konvencije Ujedinjenih nacija protiv korupcije), 2012., str. 24, br. 67, ne pokazuje u smjeru koji se razlikuje od onoga što stoji u stavu 3,

CPL je disciplina koja se komparativno počinje primjenjivati početkom 2000. Do kraja 2020. godine CPL je postao dio procesa donošenja zakona u više od 20 zemalja (Moldavija, Litvanija, Južna Koreja, Latvija, Češka, Ukrajina, Rusija, itd.) U ovim su zemljama nadležne institucije razvile metodologiju za procjenu regulatornih faktora korupcije. U jurisdikcijama jugoistočne Europe značajan doprinos razvoju i daljnjem unapređenju ovog antikorupcijskog mehanizma dala je Regionalna antikorupcijska inicijativa – prvenstveno u Albaniji, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori i Sjevernoj Makedoniji.

U novembru 2014. godine RAI, RCC, Ministarstvo za lokalna pitanja Albanije i Jugoistočno vodstvo za razvoj i integritet (SELDI) organizirali su Regionalnu konferenciju o dobrom upravljanju i izazovima politika za borbu protiv korupcije.¹⁴ Konferencija je preporučila primjenu Metodologije za procjenu rizika od korupcije u zakonima. Također, Konferencija je usvojila **10 principa efektivne procjene rizika od korupcije, kao međunarodni standard u ovoj oblasti.**¹⁵

U skladu sa ovim principima:

- Procjena rizika od korupcije u zakonodavstvu trebala bi biti moguća za sve zakone u nacrtu, usvojene zakone i za sve sektore. Ako je to neophodno, određivanje prioriteta treba se temeljiti na detekciji faktora rizika u sektorima podložnim korupciji ili iz područja s korupcijskim incidentima.
- Većina pregledanih kategorija regulatornih faktora rizika od korupcije su 1) nejasnoća u jeziku ili pravnoj tehnici i 2) nedostaci u prevenciji, u definiranju rokova i postupaka, nadležnostima javnih institucija, režimu sankcioniranja itd. Primjer bi mogla biti situacija u kojoj pravila ne navode rok za radna mjesta vršilaca dužnosti ili nejasne odredbe o uvjetima izbora i rangiranja kandidata za rukovodeća mjesta ili zaposlenike u ustanovama visokog obrazovanja.
- Procjena rizika od korupcije trebala bi se primjenjivati u svim fazama zakonodavnog procesa: tokom izrade nacрта na ministarskom nivou; usvajanja nacрта od strane vlade; naknadnih pregled tokom parlamentarnog procesa, te nakon usvajanja i izvjesnog perioda provedbe.
- Svi subjekti koji pripremaju zakone moraju primjenjivati standarde izrade zakona koji izbjegavaju regulatorne faktore rizika od korupcije. Slično tome, parlamentarni odbori bi trebali sudjelovati u preispitivanju regulatornih faktora rizika od korupcije. Osim toga, antikorupcijsko tijelo za sprečavanje korupcije trebalo bi biti zaduženo za razmatranje nacрта i donesenih zakona. Građanima bi trebalo omogućiti da slobodno i prema vlastitom nahođenju pregledaju pripremljene ili donesene zakone.

---

https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/Publications/LegislativeGuide/UNCAC_Legislative_Guide_E.pdf

¹⁴ <https://rai-see.org/regional-conference-on-good-governance-and-anti-corruption-policy-challenges-november-13-14-2014-tirana-albania/>

¹⁵ https://rai-see.org/php_sets/uploads/2015/05/10_Principles_on_Effective_Corruption_Proofing.pdf

- Zakonodavne institucije trebale bi biti u obavezi da razmotre preporuke antikorupcijskog tijela za sprečavanje korupcije. Zakonodavne institucije bi također trebale dati povratnu informaciju o tome koje su preporuke uvažile i razloge za neuvažavanje ostalih preporuka. U slučajevima kada je civilno društvo podnijelo antikorupcijske ocjene, njihovi predstavnici trebaju biti čuti na javnim raspravama.
- Podaci i informacije o CPL-u trebaju biti dostupni na internetu (metodologija, odabir zakona, izvještaji o procjeni, uključujući izvještaje civilnog društva, povratne informacije o usklađenosti, godišnji sažetci aktivnosti i statistika).
- CPL mehanizam zahtijeva čvrst regulatorni okvir i interaktivnu, praktičnu obuku za sva državna tijela koja pripremaju zakone na svim nivoima.

U nekim zemljama koje primjenjuju CPL nadležna antikorupcijska tijela su objavila mišljenja/izvještaje o regulatornim faktorima rizika od korupcije u nacrtima relevantnim za sektor visokog obrazovanja - kao što su zakoni o visokom obrazovanju i akademskom integritetu. Ovi dokumenti sadrže nalaze i preporuke o tome kako smanjiti/eliminirati identificirane regulatorne faktore rizika od korupcije. Također, analize zakonodavnih okvira o visokom obrazovanju u ovim zemljama važni su izvori za razvoj i provedbu drugih antikorupcijskih alata, kao što je procjena rizika od korupcije (planovi integriteta) za ustanove u ovom sektoru.

Postoji nekoliko internacionalnih ili nacionalnih studija o korupciji u sektoru visokog obrazovanja različitih jurisdikcija. Ove studije se ne fokusiraju samo na regulatorne faktore rizika od korupcije u relevantnom zakonodavstvu za sektor visokog obrazovanja. Međutim, sadrže neke nalaze po pitanju identificiranih problema u propisima i preporuke koje bi također mogle biti korisne za potencijalne zakonodavne reforme u sektoru visokog obrazovanja i ublažavanje detektiranih regulatornih faktora rizika od korupcije.¹⁶

2.4. Korupcija zakonodavnog procesa / procesa donošenja odluka

CPL cilja samo regulatorne rizike od korupcije i ne odnosi se direktno na korupciju samog zakonodavnog procesa, kao što je podmićivanje zakonodavaca ili upitne prakse lobiranja. Međutim, primjena ovog alata mogla bi pomoći u sprečavanju donošenja „zakona izrađenih po mjeri/korumpiranih zakona“, gdje su propisani interesi onih su u korupciji. Općenito govoreći, pokazatelji za tako korumpirano zakonodavstvo posebno se mogu pronaći u niže navedenim područjima:

I Nezakonite aktivnosti

---

¹⁶ Na primjer, Ararat L. Osipian, *Grey Areas in the Higher Education Sector: Legality versus Corruptibility* (Sive zone u sektoru visokog obrazovanja: zakonitost naspram koruptivnosti), 2012. BYU Educ. & L.J. 141 (2012.), dostupno na:

<https://digitalcommons.law.byu.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=&httpsredir=1&article=1310&context=elj>, OECD Anti-Corruption Network for Eastern Europe and Central Asia, *Integrity of Education Systems - A Methodology for Sector Assessment* (Antikorupcijska mreža za istočnu Evropu i centralnu Aziju, integritet obrazovnih sistema – metodologija za sektorsku procjenu), 2018, <https://www.oecd.org/corruption/acn/OECD-ACN-Integrity-of-Education-Systems-ENG.pdf>

- kršenje pravila lobiranja od strane interesnih grupa;
- kršenje finansiranja politički stranaka od strane bilo koga ko profitira od zakona;
- proceduralna kršenja tokom zakonodavnog postupka, posebno po pitanju transparentnosti

II Zakonite aktivnosti

- sumnjive privilegije u zakonu za određene pojedinačne interese ili interese grupe međusobno povezanih pojedinaca;
- velike (ali zakonite) donacije strankama od strane bilo koga ko profitira od zakona;
- izvanredne (zakonite) aktivnosti lobiranja od strane interesnih grupa;
- nedostatak transparentnosti zakonodavnog procesa (čak i ako je formalno unutar zakonskih granica), kao što je skrivanje određenih finansijskih aspekata utjecaja nacrta zakona;
- etički izazovi (unatoč poštivanju pravila);
- očiti nedostatak ili rasipanje javnih sredstava, kao što je - dodjela javne imovine privatnim vlasnicima ispod tržišne vrijednosti ili - prekomjerno finansiranje javnih institucija od ranije poznatih po pronevjerama ili nezakonitom bogaćenju (kako je, na primjer, navedeno u izvještajima revizorskog suda).¹⁷

2.5. Zakonodavni okviri u sektoru visokog obrazovanja u ciljanim jurisdikcijama - opći nalazi

Sve ciljane jurisdikcije su identificirale visoko obrazovanje kao jednu od prioritarnih oblasti za javni interes. Budući da su sve ciljane jurisdikcije proglasile EU integracije kao jedan od prioriteta, zakonodavstvo iz oblasti visokog obrazovanja usklađeno je sa politikama EU zemalja u ovoj oblasti. Ovaj proces je zahtijevao značajne reforme u sektoru visokog obrazovanja koji su trajali gotovo dvije decenije i još uvijek su u toku, sa relativno različitim rezultatima (*Bolonjski proces*).

Tokom spomenutog perioda, sve ciljane jurisdikcije su usvojile nove zakone i podzakonske akte koji upravljaju sektorom visokog obrazovanja, uvjetima i načinom realiziranja aktivnosti visokog obrazovanja, osnovama finansiranja visokog obrazovanja, kao i drugim važnim pitanjima za izvođenje tih aktivnosti. Pravne reforme uvele su nove institute i procedure koji mogu biti ranjivi na korupciju u slučaju nedostatka adekvatno propisanih antikorupcijskih mehanizama ili njihove nedovoljne implementacije.

Ministarstva obrazovanja imaju centralnu ulogu u izradi zakona i javnih politika za sektor visokog obrazovanja. Također, u nekim jurisdikcijama, uspostavljena su nacionalna vijeća za visoko obrazovanje kao tijela odgovorna za unapređenje i razvoj visokog obrazovanja kroz analiziranje situacije i postignuća u visokom obrazovanju te davanja ekspertskih prijedloga drugim nadležnim ustanovama.

---

¹⁷ See T. Hoppe, „*Anti-Corruption Assessment of Laws (‘Corruption Proofing’) Comparative Study and Methodology*“ (Antikorupcijska procjena zakona, komparativna studija i metodologija), https://rai-see.org/php_sets/uploads/2015/06/Comparative_Study-Methodology_on_Anti-corruption_Assessment_of_Laws.pdf

Sektor visokog obrazovanja u svim ciljanim jurisdikcijama obuhvata široki krug ustanova koje provode obrazovne politike (tijela za akreditaciju i osiguranje kvaliteta, univerzitete, fakultete, naučne institute, itd.). Također, u svim jurisdikcijama, ustanove visokog obrazovanja su proglasile visok nivo autonomije i nadležnost za samostalno reguliranje mnogih pitanja. Ova činjenica predstavlja značajan izazov, povezan sa jedinstvenim propisivanjem svih relevantnih pravila. Imajući na umu sve spomenuto, sve jurisdikcije su uspostavile kompleksan niz zakonodavnih i institucionalnih okvira za sektor visokog obrazovanja.

Na općem nivou, većina jurisdikcija posjeduje čvrste zakonodavne okvire za visoko obrazovanje. Međutim, postoji dosta prostora za dodatna poboljšanja - prvenstveno u području antikorupcijskih pravila i detaljnog reguliranja svih antikorupcijskih procedura.

Sve jurisdikcije imaju izvjesne odredbe u svojim zakonima o visokom obrazovanju koje se tiču principa rodne ravnopravnosti. Na primjer, Zakon o visokom obrazovanju Crne Gore propisuje da je *visoko obrazovanje dostupno je svim licima i ne može biti neposredno ili posredno ograničeno po osnovu (između ostalog) roda, kao i da izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu obuhvataju iste izraze u ženskom rodu.*¹⁸ Zakon o visokom obrazovanju Bosne i Hercegovine propisuje da se *visoko obrazovanje zasniva na (između ostalog) na poštovanju ljudskih prava i građanskih sloboda, uključujući zabranu svih vidova diskriminacije.* Nadalje, *statut svake javne visokoškolske ustanove i osnovni dokument svake privatne visokoškolske ustanove, kao uslov za akreditaciju, sadrži i odredbe koje: štite osoblje od diskriminacije po bilo kojem osnovu kao što su: pol, rasa, seksualna orijentacija.*¹⁹

U ciljanim jurisdikcijama identificirani regulatorni faktori rizika od korupcije odnose se prvenstveno na dvosmislenost (npr. pravne odredbe se mogu protumačiti drugačije ili nedovoljno referenci na druge zakone) i neadekvatno reguliranje nekih značajnih pitanja.

Prema odgovorima većine dionika na upitnik, **u ciljanim jurisdikcijama sljedeća pitanja nisu dovoljno regulirana, bilo u zakonu o visokom obrazovanju, njegovim podzakonskim aktima, ili u drugom primjenjivom zakonodavstvu:**

- Procedura za akreditaciju ustanova visokog obrazovanja i njihovih programa, zasnovana na jasnim i objektivno definiranim kriterijima;
- Pravila za sprečavanje i rješavanje sukoba interesa kod nastavnog osoblja/zaposlenika ustanova visokog obrazovanja;
- Procedure za uzbunjivanje i zaštitu uzbunjivača koje bi trebale slijediti ustanove visokog obrazovanja/druga tijela nadležna za sektor visokog obrazovanja.

Također, **poboljšanja bi mogla biti potrebna u reguliranju sljedećih pitanja:**

- Procedura za osiguranje kvaliteta i kontrolu rada ustanova visokog obrazovanja, zasnovana na jasnim i objektivno definiranim kriterijima;

---

¹⁸ Članovi 6. i 9., Zakona o visokom obrazovanju Crne Gore, dostupno na http://akokvo.me/wp-content/uploads/2019/04/Law_on_Higher_Education_Montenegro_20_01_2021.pdf

¹⁹ Članovi 4., 25. i 38., Okvirnog zakona o visokom obrazovanju Bosne i Hercegovine, dostupno na <http://www.cip.gov.ba/images/pdf/okvirni/Okvirni.eng.pdf>

- Procedura za odabir/imenovanje uprave ustanove visokog obrazovanja/drugog tijela nadležnog za sektor visokog obrazovanja koja bi mogla garantirati imenovanje, zasnovano na njihovim kvalitetama i postignutim rezultatima;
- Procedura za odabir nastavnog osoblja/zaposlenika u ustanovama visokog obrazovanja koja bi mogla garantirati zapošljavanje zasnovano na kvalitetama kandidata;
- Procedura za procjenu rezultata rada uprave i nastavnog osoblja ustanovama visokog obrazovanja
- Pravila za sprečavanje i rješavanje sukoba interesa kod ustanove visokog obrazovanja/drugog nadležnog tijela za upravljanje sektorom visokog obrazovanja;
- Status i rad neovisnog tijela nadležnog za nadzor implementacije pravila vezano za sukob interesa i provjeru prijavljene imovine i prihoda ustanovama uprava u ustanovama visokog obrazovanja/drugim nadležnim tijelima za sektor visokog obrazovanja;
- Obavezni sadržaj i obuhvatnost finansijskih izvještaja ustanova visokog obrazovanja/ drugih nadležnih tijela za sektor visokog obrazovanja.

Regulatorni faktora rizika u vezi sa: a) nedostatkom transparentnosti i pristupa informacijama od javnog značaja; b) mehanizmima nadzora; i c) odgovornosti i sankcijama nisu tako zastupljeni prema odgovorima dionika iz ciljanih jurisdikcija.

U četiri od pet ciljanih jurisdikcija, postoje izvještaji/mišljenja antikorupcijskih institucija u proteklih pet godina koji daju izvjesne informacije o faktorima rizika od korupcije u njihovim zakonodavstvima u sektoru visokog obrazovanja. Međutim, saradnja među svim relevantnim dionicima u polju pripreme relevantnog zakonodavstva za sektor visokog obrazovanja nije na visokom nivou i postoji dosta prostora za poboljšanja.

U svim ciljanim jurisdikcijama dionici ocijenili su saradnju između antikorupcijskih institucija i nadležnih institucija za sektor visokog obrazovanja u procesu CPL-a u posljednjih pet godina kao djelomično adekvatnu. Nadležne institucije za ovaj sektor prihvatile su neke od preporuka antikorupcijskih institucija. Međutim, antikorupcijskim tijelima nisu dali potpunu povratnu informaciju o poštivanju/nepoštivanju preporuka. Također, saradnja organizacija civilnog društva/strukovnih udruženja s antikorupcijskim institucijama i nadležnim institucijama za sektoru visokog obrazovanja u pripremi propisa, uključujući i CPL, bila je djelomično adekvatna. Naime, antikorupcijske institucije su u svoje izvještaje/mišljenja uvrstile neke od preporuka koje su OCD/stručna udruženja dostavljali, ali o tome nisu redovno izvještavale. Također, nadležne institucije su prihvatile neke od preporuka koje su dostavile OCD/stručna udruženja, ali o tome nisu dale potpunu povratnu informaciju.

2.6. Na koji način primijeniti kontrolne popise na nivou nacionalnih jurisdikcija? Nacionalne vlasti i perspektiva organizacija civilnog društva

Kontrolni popisi u nastavku teksta predstavljaju pregled mogućih regulatornih faktora rizika od korupcije u zakonodavstvu za sektor visokog obrazovanja u ciljanim jurisdikcijama, na temelju odgovora njihovih predstavnika i provedene analize dokumenata, s preporukama mjera za ublažavanje ovih faktora rizika.

Kontrolni popisi su mogu koristiti od strane svih nadležnih institucija, uključujući ustanove visokog obrazovanja, kao podsjetnik prilikom izrade novih propisa ili izmjena postojećih. Za primjerenu primjenu Smjernica s kontrolnim popisima od strane svih nadležnih institucija, od iznimne je važnosti da procjena rizika od korupcije u zakonodavstvu bude dio procesa izrade zakona općenito. Također, organizacije civilnog društva aktivne u borbi protiv korupcije u sektoru visokog obrazovanja mogu koristiti kontrolne popise. Naime, organizacije civilnog društva bi mogle: pomoći u identifikaciji regulatornih faktora rizika od korupcije na temelju svog specifičnog znanja iz tog područja; pratiti i podržavati CPL proces koji provode relevantna tijela; sami provoditi CPL analize i zagovarati izmjene i poboljšanja zakona.

Prateći međunarodne standarde i najbolju usporednu praksu, kontrolni popisi za regulatorne faktora rizika od korupcije u sektoru visokog obrazovanja mogu se primijeniti kao podsjetnik svim dionicima da izbjegavaju regulatorne faktore rizika od korupcije u svim fazama zakonodavnog procesa: tokom izrade nacрта na nivou ministarstva; usvajanja nacрта od strane vlade; naknadnog pregleda tokom parlamentarnog procesa, te nakon usvajanja i određenog perioda provedbe.

3. Kontrolni popisi

3.1. KONTROLNI POPISI ZA REGULATORNE FAKTORE RIZIKA OD KORUPCIJE VEZANE ZA DVOSMISLENOST			
REGULATORNI FAKTOR RIZIKA OD KORUPCIJE	OPIS	PRIMJER/PRIMJEDBE	MJERE ZA SMANJIVANJE/ELIMINACIJU REGULATORNOG FAKTORA RIZIKA OD KORUPCIJE
3.1.1. Ključni termini bi se mogli interpretirati na različite načine	Ključni termini u nacrtima zakona ili donesenim zakonima formulirani su tako da ih nadležne institucije mogu interpretirati na različite načine.	Ključni termini za sektor visokog obrazovanja - ustanova visokog obrazovanja, tijelo nadležno za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju, tijelo nadležno za akreditaciju ustanova visokog obrazovanja i njihovih programa, te drugi slični termini koji definiraju status i rad ustanova visokog obrazovanja i drugih nadležnih tijela u visokom obrazovanju - mogu se interpretirati na različite načine.	✓ Definirati i koristiti ključne termine u nacrtima zakona ili donesenim zakonima za sektor visokog obrazovanja - kao što su ustanova visokog obrazovanja, tijelo nadležno za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju, tijelo nadležno za akreditaciju ustanova visokog obrazovanja i njihovih programa, te drugi slični termini koji definiraju status i rad

			ustanova visokog obrazovanja - konzistentno i jednoobrazno.
3.1.2. Inkoherentna upotreba termina	Ovaj regulatorni faktor rizika od korupcije predstavlja korištenje različitih termina (sinonima) za isti fenomen. Također se dešava i kada isti termin opisuje različite fenomene. Prijava nedosljedne terminologije može dovesti do zloupotreba u interpretaciji značenja norme.	Situacija kada nacrt/doneseni zakon koristi termin <i>izdavanje dozvole za rad</i> i za <i>akreditacija ustanova visokog obrazovanja</i> .	<p>✓ Ako se primijeti inkoherentno korištenje termina, potrebno je izmijeniti relevantne odredbe nacrta/donesenog zakona iz sektora visokog obrazovanja i osigurati da se svi termini (na primjer termini kao što su <i>dozvola za rad</i> ili <i>akreditacija ustanova visokog obrazovanja</i>) koriste dosljedno i imaju samo jedno značenje.</p> <p>*Za izmjene i dopune, preporučljivo je koristiti slične primjere iz zakona koji reguliraju funkcioniranje drugih sektora.</p>
3.1.3. Pravne odredbe se mogu interpretirati na različite načine	Ovaj regulatorni faktor rizika od korupcije postoji kada zakonske odredbe sadrže nejasne, neprecizne i dvosmislene	Zakon propisuje da će neki članovi nacionalnog vijeća za visoko obrazovanje biti imenovani iz redova	<p>✓ Ukoliko je utvrđeno da neke odredbe nacrta/donesenog zakona iz sektora</p>

	<p>formulacije. Drugim riječima, formulacije u propisanim pravilima teško su razumljive i kao takve ostavljaju prostora za pogrešno tumačenje.</p>	<p>uglednih stručnjaka, tj. umjetnika sa međunarodno priznatim radovima ili dokazanim doprinosom nacionalnoj kulturi, čime se postupa u skladu sa zastupanjem obrazovno-naučnih, tj. obrazovno-umjetničkih oblasti, na prijedlog ministarstva zaduženog za poslove visokog obrazovanja. Međutim, zakon na navodi dovoljno konkretno kriterije ili elemente kriterija za utvrđivanje toga ko se kvalificira kao 'ugledan stručnjak'.</p>	<p>visokog obrazovanja sadrže nejasne, neprecizne i dvosmislene formulacije, izmijeniti ih i osigurati ujednačeno tumačenje relevantnih zakonskih odredbi. Za primjer iz prethodnog stupca, to će značiti da se propišu jasni kriteriji za utvrđivanje toga ko se kvalificira kao 'ugledan stručnjak'.</p>
<p>3.1.4. Nedovoljne reference na druge zakone</p>	<p>Ovaj regulatorni faktor rizika od korupcije postoji kada se odredbe pozivaju na druge odredbe istog zakona ili drugih propisa na nejasan i neprecizan način. Ovaj faktor rizika može se identificirati u slučajevima kada propisana pravila sadrže formulacije kao što su: pridržavajući se primjenjivih zakona, po zakonu, na uobičajeni način, te pridržavajući se propisa iz</p>	<p>Zakonom o visokom obrazovanju predviđena je primjena pravila utvrđenih drugim zakonom/propisom, ali nije dovoljno jasno na koji način se te odredbe primjenjuju na rad ustanova visokog obrazovanja.</p>	<p>✓ Ako se odredbe pravnih akata o sektoru visokog obrazovanja (u nacrtu ili usvojenim) pozivaju na druge odredbe istog zakona ili drugih propisa na nejasan i neprecizan način (npr. za pozivanje koriste formulacije kao što</p>

	ovog područja, bez pozivanja na bilo koji poseban propis ili u slučaju kada je ovaj propis teško odrediti ili se uopće ne može odrediti.		<i>su: pridržavajući se primjenjivih zakona, po zakonu, na uobičajeni način, te pridržavajući se propisa iz ovog područja), izmijeniti ove odredbe i umjesto naprijed navedenog koristiti sljedeću formulaciju: pravila o _____ iz Zakona kojim se regulira _____.</i>
3.1.5. Proturječne odredbe	Situacija/e u kojoj postoji sukob između odredbi bilo u zakonu koji uređuje rad ustanova visokog obrazovanja ili između odredbe tog zakona i drugog zakonodavstva	U julu 2007. Bosna i Hercegovina je usvojila Okvirni zakon o visokom obrazovanju. Svi niži administrativni nivoi su imali rok od šest mjeseci da harmoniziraju svoje zakone o visokom obrazovanju sa Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju. To se međutim nije desilo. Također, Okvirni zakon propisuje da sva pitanja iz polja visokog obrazovanja, koja nisu predmet ovog zakona, budu regulirana	✓ Ukoliko postoji ovaj faktor rizika, potrebno je izmijeniti odredbe zakona iz sektora visokog obrazovanja (u nacrtu ili donesene) za koje se procjenjuje da bi mogle potaknuti koruptivno ponašanje i na taj način osigurati da nema suprotstavljenih odredbi. Za primjer iz prethodnog stupca, biće neophodno

		<p>zakonima na nivou Republike Srpske i kantona. Ova odredba je rezultirala daljom heterogenizacijom oblasti visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini, te pravljenjem razlika u prijavljivanju bolonjskih ciklusa studiranja i akademskih titula. To danas, Bosna i Hercegovina nije usvojila jedinstven pravilnik o upotrebi akademskih titula, i stjecanju naučnih i stručnih zvanja, u skladu sa okvirnim zakonom.</p>	<p>izmijeniti zakone o visokom obrazovanju na nižim administrativnim nivoima u skladu sa Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju i jedinstvena pravila o primjenjivanju bolonjskih ciklusa studiranja i korištenju akademskih titula.</p>
3.1.6. Pravne praznine	<p>Pravne praznine predstavljaju propust zakonodavca da regulira neke aspekte društvenih odnosa u sektoru visokog obrazovanja koja već postoje ili koje propis tek treba stvoriti. Praznine kreiraju "zakonodavni vakuum". Pravne praznine stvaraju nesigurnost u društvenim odnosima u sektoru visokog obrazovanja, a posebno su opasne ako ne uspostave</p>	<p>U nacrtu zakona o visokom obrazovanju, predlagač nije regulirao proceduru sa kriterijima za predlaganje i imenovanje članova uprave i upravljačkih tijela unutar sistema visokog obrazovanja.²⁰</p> <p>Nacrt zakona o akademskom integritetu</p>	<p>✓ Ako postoji ovaj faktor rizika potrebno je izmijeniti zakonodavstvo za sektor visokog obrazovanja tako što će se precizno regulirati sva relevantna pitanja. Za primjere iz prethodnog stupca,</p>

²⁰ https://www.antikorupcija.me/media/documents/Mi%C5%A1ljenje_na_nacrt_Zakona_o_visokom_obrazovanju.pdf

	mehanizme za ostvarivanje prava, ispunjavanje obaveza, obavljanje dužnosti zvaničnika, reguliranje bitnih aspekata postupaka itd.	nije regulirao proceduru sa kriterijima za predlaganje i imenovanje članova komisije za etiku i etičkog odbora. ²¹	bit će neophodno detaljno regulirati procedure sa kriterijima za predlaganje i imenovanje članova uprave i upravljačkih tijela unutar sistema visokog obrazovanja, kao i članova komisije za etiku i etičkog odbora.
--	---	---	--

3.2. KONTROLNI POPISI ZA REGULATORNE FAKTORE RIZIKA OD KORUPCIJE VEZANE ZA TRANSPARENTNOST I PRISTUP INFORMACIJAMA OD JAVNOG ZNAČAJA			
REGULATORNI FAKTOR RIZIKA OD KORUPCIJE	OPIS	PRIMJER/PRIMJEDBE	MJERE ZA SMANJIVANJE/ELIMINACIJU REGULATORNOG FAKTORA RIZIKA OD KORUPCIJE
3.2.1. Nedostatak ili nedovoljna transparentnost nadležnih institucija za sektor visokog obrazovanja i ustanove visokog obrazovanja	Ovaj regulatorni faktor rizika od korupcije predstavlja nedostatke zakonodavstva za sektor visokog obrazovanja u vezi s osiguranjem potrebne transparentnosti u radu nadležnih institucija za visoko	Ne postoje ili nisu dovoljno razrađene odredbe koje se odnose na sljedeća pitanja: - osiguravanje javnog pristupa informacijama o	✓ Ako je detektiran ovaj faktor rizika, potrebno je izmijeniti relevantne odredbe i osigurati zakonske preduvjete

²¹ https://www.antikorucija.me/media/documents/Mi%C5%A1ljenje_na_Predlog_zakona_o_akademsom_integritetu.pdf

	<p>obrazovanje i ustanova visokog obrazovanja. Predodređuje izvođenje budućih aktivnosti institucija sektora visokog obrazovanja u netransparentnom kontekstu.</p>	<p>provedbi relevantnog zakonodavstva; - objavljivanje svih relevantnih procedura i informacija za akreditaciju i rad ustanova visokog obrazovanja (npr. procedure i kriteriji za akreditaciju ustanova visokog obrazovanja i njihovih programa; procedure i kriteriji za odabir/imenovanje uprava u institucijama visokog obrazovanja/drugim tijelima nadležnim za sektor visokog obrazovanja); - objavljivanje svih obaveznih izvještaja i dokumenata ustanova; - osiguravanje transparentnosti svih institucija u sektoru visokog obrazovanja putem korištenja IT alata.</p>	<p>za transparentnost u funkcioniranju svih institucija unutar sektora visokog obrazovanja. Potrebno je propisati pravila o: - osiguravanju javnog pristupa informacijama o provedbi relevantnog zakonodavstva od strane institucija u sektoru visokog obrazovanja, u skladu sa međunarodnim standardima i komparativnom praksom; - objavljivanju svih relevantnih procedura i informacija za akreditaciju i rad ustanova visokog obrazovanja; - objavljivanju svih obaveznih izvještaja i dokumenata od strane svih institucija u sektoru visokog obrazovanja; - osiguravanje transparentnosti svih</p>
--	--	--	---

			institucija u sektoru visokog obrazovanja putem korištenja IT alata.
3.2.2. Nedostatak pristupa ili nedovoljan pristup informacijama od javnog značaja	Ovaj regulatorni korupcijski rizik postoji ako zakonodavstvo ne regulira ili nedovoljno regulira mogućnost dobijanja informacija od ličnog ili javnog interesa u vezi s radom institucija sektora visokog obrazovanja koje bi inače morale biti lako dostupne. Često se javlja zajedno s drugim regulatornim faktorima rizika od korupcije, kao što su nejasne formulacije i nejasne administrativne procedure.	Iako su informacije o radu sektora visokog obrazovanja od javnog značaja, one se ne dostavljaju javnosti, jer propisi ne uvode takvu obavezu. Takve odredbe stvaraju mogućnost da ustanove visokog obrazovanja čuvaju informacije tajnim, bez legitimnog razloga.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ako je mogućnost dobijanja informacija vezanih za rad institucija sektora visokog obrazovanja nedovoljno regulirana ili nije uopće regulirana potrebno je izmijeniti zakonodavstvo, jasno uvodeći obavezu institucijama sektora visokog obrazovanja da javnosti osiguraju pristup informacijama vezanim za njihov rad i propišu postupak za pristup informacijama.

3.3. KONTROLNI POPIS ZA REGULATORNE FAKTORE RIZIKA OD KORUPCIJE VEZANE ZA NADLEŽNOSTI, PROCEDURE, PRAVA, DUŽNOSTI, I INTERESE

REGULATORNI FAKTOR RIZIKA OD KORUPCIJE	OPIS	PRIMJER/PRIMJEDBE	MJERE ZA SMANJIVANJE/ELIMINACIJU REGULATORNOG FAKTORA RIZIKA OD KORUPCIJE
3.3.1. Preklapajuće nadležnosti	Ovaj faktor rizika podrazumijeva one nadležnosti jedne nadležne javne ustanove u sektoru visokog obrazovanja koje su slične ili identične nadležnostima drugih institucija u ovom sektoru. Ovaj regulatorni rizik od korupcije postoji kada zakon propisuje da institucije u sektoru visokog obrazovanja imaju identična ovlaštenja (bilo kada te institucije tvrde da su nadležne za postupanje u određenoj stvari ili kada se proglaše nenadležnima).	Može nastati kada je odlučivanje povjereno većem broju institucija u sektoru visokog obrazovanja (zajedničke odluke). Ovaj faktor rizika se povećava kada je više zvaničnika i javnih institucija u sektoru visokog obrazovanja odgovorno za jednu odluku ili radnju.	✓ Ako različite javne institucije u sektoru visokog obrazovanja imaju slične ili identične nadležnosti, potrebno je izmijeniti relevantne odredbe i osigurati jasnu podjelu zadataka među institucijama. Za primjere iz prethodnog stupca, to će značiti propisivanje jasne podjele uloga

			različitih javnih ustanova iz sektora visokog obrazovanja po pitanju odlučivanja ili djelovanja vezano za konkretna pitanja.
3.3.2. Nadležnosti propisane na način koji omogućuje iznimke i zloupotrebe temeljene na tumačenju	Ovaj faktor rizika od korupcije postoji ako su nadležnosti institucija u sektoru visokog obrazovanja nejasno formulirane. On može stvoriti priliku za različita tumačenja nadležnosti u različitim situacijama, uključujući njihovo tumačenje na neki preferirani način ili odstupanje od njih. Nejasna formulacija nadležnosti daje mogućnost javnom zvaničniku institucije u sektoru visokog obrazovanja da izabere tumačenje nadležnosti koje mu privatno najviše odgovara, ne mareći za javni interes i duh zakona.	Uprava institucije visokog obrazovanja ovlaštena je odlučiti o izvanrednom zapošljavanju u „hitnim“ situacijama. Nadalje, uprava institucije visokog obrazovanja je slobodna tumačiti šta je hitno.	✓ Ako postoji ovaj faktor rizika potrebno je izmijeniti relevantne odredbe u pravnim aktima o sektoru visokog obrazovanja (u nacrtu ili usvojenim) kako bi se osiguralo da su sve propisane nadležnosti institucija jasne i precizne bez mogućnosti za različito tumačenje. U primjeri iz prethodnog stupca to će značiti: a) brisanje pomenute odredbe i zabranu izvanrednog zapošljavanja u <i>hitnim situacijama</i> , ili b) izmjenu odredbe i ograničavanje vremenskog perioda

			<p>za izvanredno zapošljavanje u <i>hitnim situacijama</i>, te uvođenje mehanizama za eksternu validaciju odluka uprave ili c) jasno definirati/propisati šta se smatra <i>hitnim situacijama</i> za izvanredno zapošljavanje.</p>
3.3.3. Uspostava ovlasti umjesto dužnosti	<p>Ovaj faktor rizika od korupcije postoji kada se pravilima na diskrecioni način (pravo, ovlasti) utvrđuju neke nadležnosti u situacijama kada je legitimno očekivanje da relevantne javne ustanove u sektoru visokog obrazovanja/zvaničnici moraju djelovati imperativno (poštivati obaveze ili dužnosti). Zakonske odredbe koje sadrže ovaj faktor rizika stvaraju prostor javnim institucijama/zvaničnicima u sektoru visokog obrazovanja da djeluju diskrecijski umjesto da ispunjavaju svoje dužnosti. Ovaj faktor rizika je većeg intenziteta kada ne postoje kriteriji za</p>	<p>Zakon propisuje da dozvola za rad izdata ustanovi visokog obrazovanja može biti povučena, kada se tokom procedure vanjske procjene kvaliteta, tj. inspeksijskog nadzora, utvrdi da ona ne ispunjava zahtjeve u pogledu izvedbe, umjesto dužnosti da to uradi.</p>	<p>✓ Ako ovaj faktor rizika postoji, potrebno je izmijeniti relevantne odredbe u pravnim aktima za sektor visokog obrazovanja (u nacrtu ili usvojenim) kako bi se osiguralo da nadležne javne institucije i zvaničnici imaju dužnost djelovati u svim legitimnim slučajevima. U primjeru iz prethodnog stupca, biće neophodno propisati da institucija</p>

	<p>utvrđivanje slučajeva u kojima javna ustanova/zvaničnik „imaju pravo“ ili „mogu“ ispunjavati odgovornosti, a koji su izuzeti od izvršavanja. Ovaj faktor rizika može postojati paralelno s drugim, kao što je neodređena, nejasna ili diskreciona osnova za donošenje odluka.</p>		<p>ima obavezu povući dozvolu za rad izdatu ustanovi visokog obrazovanja, kada se utvrdi da ona ne ispunjava zahtjeve u pogledu izvedbe rada.</p>
<p>3.3.4. Neopravdani izuzeci od izvršavanja ovlasti/nadležnosti</p>	<p>Ovaj regulatorni faktor rizika postoji kada odredbe uvode iznimke pravilu i kada su razlozi za uvođenje tih iznimki nejasni ili nepostojeći.</p> <p>Ovaj faktor dovodi do rizika od korupcije zbog neopravdane diskrecijske ovlasti javne ustanove/zvaničnika u sektoru visokog obrazovanja prilikom odlučivanja o primjeni iznimke, što subjekte može motivirati na koruptivne radnje.</p>	<p>Zakon propisuje da je moguće polagati ispit prije redovnog ispitnog roka, uz specijalno odobrenje dekana fakulteta.</p>	<p>✓ Ako se pravnim aktima o sektoru visokog obrazovanja (u nacrtu ili usvojenim) bez jasnih razloga uvedu iznimke od redovnog izvršavanja pojedinačnih ovlasti od strane institucija/zvaničnika, potrebno je izmijeniti odgovarajuće odredbe kako bi se osiguralo da nema neopravdanih iznimki u izvršavanju nadležnosti. U primjeru iz prethodnog stupca, to će značiti brisanje spomenute odredbe.</p>

<p>3.3.5. Neizvjesna, nejasna ili diskreciona osnova za donošenje odluka</p>	<p>Ovaj regulatorni faktor rizika od korupcije predstavlja djelomično/nejasno/ diskreciono određivanje slučajeva u kojima javna ustanova/ zvaničnik sektora visokog obrazovanja može odlučiti, uključujući odbijanje da se izvrše ili neizvršavanje konkretnih zvaničnih dužnosti.</p>	<p>Za direktora kompetentnog tijela za akreditaciju institucija visokog obrazovanja i njihovih programa, može biti izabran bilo koji kandidat koji ispunjava opće uvjete, ali ne i najbolji, kako je to utvrđeno u postupku odabira.</p>	<p>✓ Ako postoji ovaj faktor rizika u zakonodavstvu o sektoru visokog obrazovanja potrebno je izmijeniti relevantne odredbe kako bi se osiguralo da nema slučajeva neodređene, nejasne ili diskrecione osnove za donošenje odluka. U primjeru iz prethodnog stupca, biti će potrebno pravilom propisati da će se za direktora tijela birati najbolji kandidat, utvrđen u postupku odabira. U tom slučaju uvjeti za eventualna izuzeća od tog pravila i postupanje moraju biti propisani.</p>
<p>3.3.6. Nagomilavanje ovlasti koje omogućava sukoba interesa</p>	<p>Ovaj regulatorni rizik od korupcije postoji kada zakonske odredbe utvrde više nadležnosti javnih institucija/zvaničnika u sektoru visokog obrazovanja koje povećavaju vjerovatnoću zloupotrebe.</p>	<p>Kada je javna ustanova u sektoru visokog obrazovanja nadležna za propisivanje podzakonski akata, kontrolu usaglašenosti sa ovim podzakonskim aktima, te</p>	<p>✓ Ukoliko ovaj faktor rizika postoji u zakonodavstvu o sektoru visokog obrazovanja (u nacrtu ili usvojenim), potrebno je izmijeniti</p>

		nemanje sankcija za njihovo kršenje.	relevantne odredbe kako bi se osiguralo da propisi neće stvoriti dodatni prostor za slučajeve sukoba interesa zvanika/zaposlenika u sektoru. U primjeru iz prethodnog stupca, to će značiti uvođenje drugih institucija sa nadležnostima za propisivanje podzakonskih akata, kontroliranje usaglašenosti sa podzakonskim aktima, i nametanje sankcija za njihovo kršenje.
3.3.7. Nedovoljno regulirane procedure	Ovaj regulatorni faktor rizika od korupcije predstavlja neadekvatno ili zbunjujuće uređivanje mehanizama koji se primjenjuju u postupanju nadležnih javnih ustanova u sektoru visokog obrazovanja. Kada su postupci nedovoljno ili nejasno uređeni, postoji opasnost od diskrecione ovlasti javne ustanove/zvanika u smislu improvizacije proceduralnih	Čini se da kada zakonodavstvo propisuje ili predlaže da neki mehanizmi postoje, ali: nisu konkretizirani; zadatak reguliranja procedure je prebačen na javne institucije koje su direktno odgovorne za njegovu implementaciju; opisan je nejasno; uvodi se	✓ Ako ovaj faktor rizika postoji, potrebno je izmijeniti relevantne zakone za sektor visokog obrazovanja kako bi se osiguralo da su svi postupci dovoljno regulirani. Za primjere iz prethodnog stupca, to će značiti a)

	pravila koja su suprotna javnom interesu.	<p>diskreciona ovlast zvaničnika u pogledu različitih aspekata, bez konkretnog navođenje kriterija za njeno korištenje.</p> <p>Na primjer, nedostatak kriterija za predlaganje i imenovanje članova uprave i upravljačkih tijela unutar sektora i široke diskrecione ovlasti nadležnim institucijama za reguliranje važnih pitanja. Također, ukoliko procesi akreditacije ustanova visokog obrazovanja i njihovih programa te osiguranje kvaliteta i kontrola rada ovih institucija nisu dovoljno regulirani.</p>	<p>propisati kriterije za predlaganje i imenovanje članova uprave i upravnih tijela u okviru sektora visokog obrazovanja; i b) regulirati detaljno procese akreditacije ustanova visokog obrazovanja i njihovih programa, te osiguranje kvaliteta i kontrola rada ovih institucija.</p>
3.3.8. Nedostatak specifičnih rokova/neadekvatni rokovi	Određivanje neodgovarajućih rokova predstavlja situacije propisivanja predugih ili prekratkih rokova u postupcima, što otežava ostvarivanje prava i interesa. Rokovi se smatraju predugačkim kada su	Zakon ne propisuje jasan rok za akreditaciju ustanova i programa visokog obrazovanja.	✓ Ukoliko ovaj faktor rizika postoji, propisati adekvatne rokove za postupanje i odlučivanje u svim procedurama u okviru

		radnje koje treba izvršiti u tim rokovima jednostavne i ne zahtijevaju previše vremena ili značajan trud. Rokovi se smatraju prekratkim kada su radnje koje treba izvršiti u tim rokovima previše komplicirane ili zahtijevaju duži rok za realizaciju od roka koji je određen.	Propisani rok za prijavu na mjesto direktora tijela nadležnog za akreditaciju ustanova visokog obrazovanja i njihovih programa je samo sedam dana. Visoko obrazovanje je slobodno da produži rok za implementaciju ugovora sa svojim pružateljima usluga na osnovu odluke dekana.	sektora visokog obrazovanja.
3.3.9. Diskriminatorne odredbe		Odredbe koje stvaraju određenu situaciju, povoljnu ili nepovoljnu za subjekat ili skupinu subjekata, na osnovu spola, dobi, vrste vlasništva i drugim kriterijima. Ovo ne uključuje situacije takozvanih mjera afirmativne akcije – odredbe u korist nacionalnih manjina. Odredbe će se smatrati diskriminirajućim u dva slučaja. Prvo, u slučajevima kada pojedine fizičke ili pravne osobe ne stvaraju slične prednosti pod sličnim uvjetima. Drugo, kada se donošenjem zakona o sektoru visokog obrazovanja situacija pogoršala za određene ustanove	Zakon propisuje da državne ustanove visokog obrazovanja mogu postaviti uvjete za upis studenata za magistarske/doktorske programe na način koji diskriminira privatne univerzitete.	✓ Ako zakonodavstvo o sektoru visokog obrazovanja sadrži diskriminatorne odredbe, one se moraju izmijeniti ili izbrisati. Za primjer iz prethodnog stupca, biti će potrebno izmijeniti odredbe o uvjetima za upis studenata na magistarske/doktorske programe na državnim ustanovama visokog obrazovanja i izbjeći prilike za

	visokog obrazovanja/zaposlenike/studente iako imaju slične karakteristike kao ostale ustanove visokog obrazovanja/zaposlenici/studenti.		diskriminaciju studenata koji su završili osnovne studije na privatnim univerzitetima.
3.3.10. Promoviranje interesa koji su u suprotnosti sa javnim interesom/korupcija zakonodavnog procesa	<p>Jačanje privatnih interesa (ličnih ili grupnih) na način koji je štetan za interese društva, priznatih od Vlada radi općeg prosperiteta i razvoja.</p> <p>Kada zakonodavstvo o visokom obrazovanju sadrži ovaj faktor rizika, ostvarenje nekih privatnih interesa temelji se na zakonskim odredbama. Takvo zakonodavstvo korumpira fizičke i pravne osobe u privilegiranim položajima iz subjektivnih razloga (nezakonito lobiranje, prijateljski odnosi ili druga povezanost s osobom koja je pripremila nacrt/predlagačem).</p>	<p>Ministarstvo je izradilo nacrt amandmana na zakon koji se propisati, na nižim nivoima, zahtjeve i kriterije za akreditaciju privatnih ustanova visokog obrazovanja. Predsjednik radne grupe za izradu amandmana bio je državni sekretar u ministarstvu. Također, on je bio jedan od osnivača privatne ustanove visokog obrazovanja koja nije akreditirana u skladu sa aktuelnim zakonom jer nije ispunjavala neke od propisanih zahtjeva. U skladu sa nacrtom amandmana, pomenuti zahtjevi u budućnosti neće se primjenjivati.</p>	<p>✓ Ako zakonodavstvo o sektoru visokog obrazovanja (u nacrtu ili usvojenim) promoviraju privatne interese na način koji je štetan za društvo, potrebno je izvršiti izmjenu i osigurati da ne postoje zakonske odredbe koje promoviraju interese suprotne javnom interesu.</p>

3.4. KONTROLNI POPISI ZA REGULATORNE FAKTORE RIZIKA OD KORUPCIJE VEZANE ZA MEHANIZME NADZORA

REGULATORNI FAKTOR RIZIKA OD KORUPCIJE	OPIS	PRIMJER/PRIMJEDBE	MJERE ZA SMANJIVANJE/ELIMINACIJU REGULATORNOG FAKTORA RIZIKA OD KORUPCIJE
<p>3.4.1. Nedostatak/nedovoljni mehanizmi nadzora i kontrole (hijerarhijski, unutarnji, javni)</p>	<p>Ovaj regulatorni faktor rizika korupcije predstavlja neučinkovitost zakonodavstva u pogledu supervizije i kontrole aktivnosti ustanova visokog obrazovanja u osjetljivim područjima, posebno u onim navedenim u poglavlju 2.5. dokumenta Smjernice.</p> <p>Pri ocjeni nadzornih i kontrolnih mehanizama treba analizirati odredbe o internim i hijerarhijskim kontrolama, kao i odredbe o javnom izvještavanju ustanova iz sektora visokog obrazovanja.</p>	<p>Ovaj faktor rizika postoji ako u zakonodavstvu o sektoru visokog obrazovanja:</p> <p>ne postoji jasna procedura za praćenje provedbe; nije predviđena vanjska kontrola ni u jednom području rada institucija visokog obrazovanja; Nema odredbi o uvidu javnosti ili mogućnosti podnošenja predstavki i tužbi, itd.</p> <p>U skladu sa kantonalnim zakonom o visokom obrazovanju, vlada kantona formira komisiju koja izdaje licence ustanovama visokog obrazovanja. U skladu sa kantonalnim propisima, samo diplome sa</p>	<p>✓ Ukoliko ovaj faktor rizika postoji u pravnim aktima o sektoru visokog obrazovanja, potrebno ih je izmijeniti i osigurati da postoje propisani dovoljni mehanizmi supervizije i kontrole rada ustanova visokog obrazovanja. U primjeru iz prethodnog stupca, to će značiti detaljno reguliranje rada komisije i mehanizama supervizije i kontrole u procesu akreditacije.</p>

		akreditiranih ustanova visokog obrazovanja su validne i prihvatljive za dokazivanje zvanja pri zapošljavanju. Zakon ne propisuje rok za izdavanje akreditacije od dana prijavljivanja. S tim na umu, ne postoje jasno definirani mehanizmi supervizije i kontrole procesa akreditacije.	
3.4.2. Nedostatak/nedovoljni mehanizmi za dovođenje u pitanje odluka i aktivnosti institucija visokog obrazovanja	<p>Ovaj regulatorni faktor rizika od korupcije postoji kada ne postoje ili su nedovoljni sljedeći kanali za osporavanje odluka i postupanja institucija visokog obrazovanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Interni mehanizmi za pritužbe</i> • <i>Pritužbe specijaliziranom tijelu ustanove visokog obrazovanja</i> • <i>Pritužbe upravnom/političkom tijelu koje nadgleda aktivnosti institucija visokog obrazovanja općenito.</i> 	Nacrt/doneseni zakon ne propisuje mogućnost za dovođenje u pitanje odluka ustanova visokog obrazovanja, putem podnošenja pritužbe tijelu koje nadgleda njihove aktivnosti općenito.	✓ Ako je ovaj faktor rizika otkriven u pravnim aktima o sektoru visokog obrazovanja, potrebno ih je izmijeniti i osigurati da postoje dovoljni mehanizmi za osporavanje odluka ustanova visokog obrazovanja. U primjeru iz prethodnog stupca, bit će neophodno propisati mogućnost za dovođenje u pitanje odluka ustanova visokog obrazovanja,

			putem podnošenja pritužbe tijelu koje nadgleda njihove aktivnosti općenito.
3.5. KONTROLNI POPISI ZA REGULATORNE FAKTORE RIZIKA OD KORUPCIJE VEZANE ZA ODGOVORNOST I SANKCIJE			
REGULATORNI FAKTOR RIZIKA OD KORUPCIJE	OPIS	PRIMJER/PRIMJEDBE	MJERE ZA SMANJIVANJE/ELIMINACIJU REGULATORNOG FAKTORA RIZIKA OD KORUPCIJE
3.5.1. Nepotpuni osnovi za odgovornost	Ovaj regulatorni faktor rizika od korupcije postoji kada je osnov za odgovornost u sektoru visokog obrazovanja nejasan ili kada je popis tih osnova otvoren. Ova situacija dovodi do mogućih različitih tumačenja slučajeva iz kojih može proizaći odgovornost. Također, ovaj faktor rizika od korupcije postoji kada je osnov za odgovornost u zakonima o sektoru visokog obrazovanja propisan tako da ne pokriva sve moguće ozbiljnije povrede zakona.	Zakonom je propisano da ustanova visokog obrazovanja mora podnijeti izvještaj u propisanom roku. Međutim, zakon ne predviđa mehanizam odgovornosti ako ustanova visokog obrazovanja ne dostavi ovaj izvještaj.	✓ Ako u pravnim aktima o sektoru visokog obrazovanja postoje nepotpuni osnovi za odgovornost potrebno ih je izmijeniti i osigurati da osnovi za odgovornosti budu precizno propisani. U primjeru iz prethodnog stupca biti će potrebno propisati odgovornost za nastalu situaciju ako ustanove visokog obrazovanja ne dostave izvještaj.
3.5.2. Nedostatak jasne odgovornosti za povrede zakona	Ovaj regulatorni faktor rizika od korupcije predstavlja propust ili dvosmislenost u propisivanju	Zakon ne navodi jasno ko bi ispred ustanove visokog	✓ Ako ovaj faktor rizika postoji u pravnim aktima za sektor

	odgovornosti fizičkih i pravnih lica u sektoru visokog obrazovanja za kršenje zakonskih odredbi. Ovaj nedostatak čini odredbe o odgovornosti samo deklarativnim, što dovodi do nemogućnosti njihove praktične primjene, a time i do nedovoljne odgovornosti.	obrazovanja mogao biti odgovoran. Zakon ne precizira da li članovi upravnog odbora tijela nadležnog za akreditaciju <i>ustanova visokog obrazovanja i programa</i> , mogu biti odgovorni za nepostupanje ili štetne odluke.	visokog obrazovanja, potrebno ih je izmijeniti kako bi se osiguralo da je propisana jasna odgovornost za povrede zakona. U drugom primjeru iz prethodnog stupca, bit će neophodno propisati da će članovi tijela nadležnog za akreditaciju <i>ustanova visokog obrazovanja i programa</i> , biti odgovorni za nepostupanje ili štetne odluke.
3.5.3. Neadekvatan odnos između povreda zakona i sankcija	Ovaj regulatorni faktor rizika od korupcije sastoji se u propisivanju sankcija koje se ne podudaraju s težinom štetnih posljedica koje su rezultat počinjenih povreda zakona. Neadekvatan odnos između povrede zakona i sankcije očituje se ili kroz određivanje preblagih kazni s obzirom na težinu regulirane povrede ili propisivanjem prekomjernih kazni za povrede koje	Postoje pravila za sprječavanje sukoba interesa, ali jedina sankcija u slučaju kršenja je „upozorenje“.	✓ Ako ovaj faktor rizika postoji u pravnim aktima o sektoru visokog obrazovanja potrebno ih je izmijeniti kako bi se osigurao adekvatan odnos između prestupa i sankcija. U primjeru iz prethodnog stupca biti će potrebno propisati strože sankcije za

	<p>predstavljaju manju društvenu opasnost.</p> <p>Predviđanje sankcija koje su preblage za ozbiljne povrede stvaraju iste rizike kao u slučaju nejasnih sankcija. Predviđanje sankcija koje su prestroge za manje povrede nepravedno je prema sankcioniranim počiniteljima, koji mogu pribjeći koruptivnim metodama kako bi izbjegli sankciju.</p>		<p>narušavanje pravila sukoba interesa od "upozorenja".</p>
--	--	--	---